

ระบบคณะรัฐมนตรีไทย

นายธรรมย์ พงศ์สมุทร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

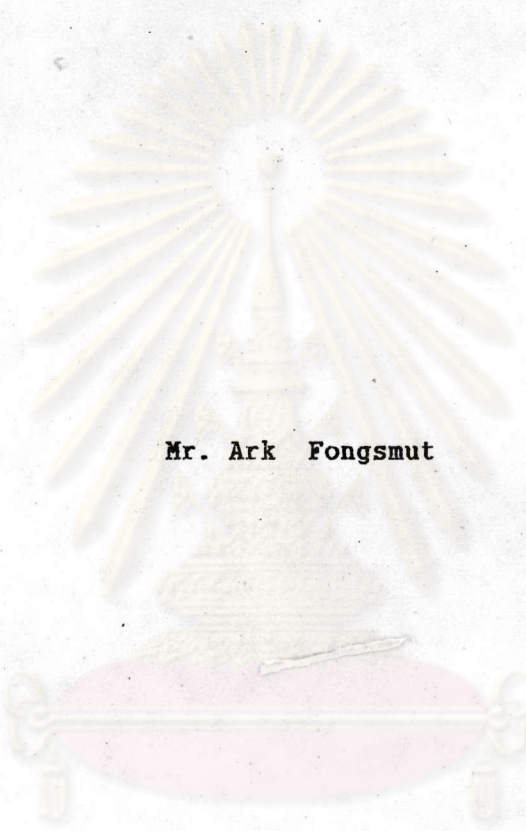
พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-920-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016169

THAI CABINET SYSTEM

Mr. Ark Fongsmut

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-920-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ระบบคณะรัฐมนตรีไทย

โดย

นายอรรถชัย พงษ์สมุทร

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

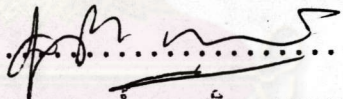
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช

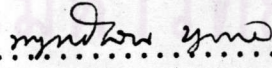
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.พศุทธิสาลง ชุ่มพล)

พิมพ์ที่ศูนย์ฉบับทดลอง วิทยาลัยเทคโนโลยีในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

อรรถชัย ฟองสมุทร : ระบบคณะรัฐมนตรีไทย (THAI CABINET SYSTEM) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.ชยอนันต์ สมทวณิช, 382 หน้า. ISBN 974-576-920-7

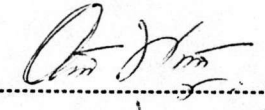
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ วิวัฒนาการ และลักษณะเฉพาะของระบบคณะรัฐมนตรีไทย ซึ่งจะเป็นภาพสะท้อนของลักษณะเฉพาะทางการเมืองไทยที่เป็นการเมืองสองกระแส ระหว่างกระแสระบอบราชการและกระแสนอกระบอบราชการ คณะรัฐมนตรีไทยจึงเป็นองค์กรสูงสุดทั้งในด้านนโยบายทางการเมือง และในด้านการเป็นเวทีของการต่อสู้ แข่งขัน ชัดแย้ง โกล่เกลี่ย และประนีประนอม ระหว่างพลังสองกระแสนี้

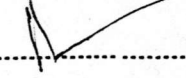
การศึกษาพบว่า ระบบคณะรัฐมนตรีไทยเป็นระบบที่ถูกหล่อหลอม โดยกระแสระบอบราชการซึ่งส่งผลให้คณะรัฐมนตรีไทยไม่ได้มีจุดเน้นในการเป็นองค์กรทางนโยบาย แต่กลับต้องแบกรับภารกิจในด้าน "การบริหารราชการแผ่นดิน" ไว้จำนวนมาก เมื่อพลังกระแสนอกระบอบราชการได้เติบโตขึ้นจากความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจการเมือง ทำให้พลังฝ่ายนี้สามารถก้าวเข้ามาทัดทาน แข่งขัน และประนีประนอมกับพลังฝ่ายระบอบราชการได้ ซึ่งทำให้คณะรัฐมนตรีกลายเป็นเวทีของการแข่งขันระหว่างพลังอำนาจทั้งสองกระแสนี้ ผลของการโต้แย้งแข่งขันระหว่างทั้งสองฝ่ายได้ทำให้คณะรัฐมนตรีไทยเกิดลักษณะ "ระบบ" อันเป็นเฉพาะตัวสองประการคือ (1) ลักษณะทวิภาวะได้แก่ การที่มีทั้งตัวแทนของฝ่ายระบอบราชการและฝ่ายนอกระบบราชการอยู่ในคณะรัฐมนตรี การตัดสินใจต่าง ๆ กระทำโดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์ของพลังทั้งสองฝ่าย (2) ลักษณะทวิภาวะได้แก่ ภารกิจในการตัดสินใจในเรื่องการบริหารราชการประจำต่าง ๆ และการตัดสินใจในเรื่องนโยบาย

ลักษณะเฉพาะตัวทั้งสองประการนี้ทำให้ คณะรัฐมนตรีไทยขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในเรื่องนโยบาย เนื่องจากต้องคำนึงถึงการประสานอำนาจและประโยชน์ในทุกเรื่อง และในขณะเดียวกันภารกิจในด้านการบริหารราชการแผ่นดินก็ได้ทวีขึ้นเรื่อยมา อันมีผลบั่นทอนสมรรถนะในการทำงานในเชิงนโยบาย ต่อมาจึงได้มีความพยายามแก้ไขปัญหานี้ โดยทำการจัดตั้ง/ปรับปรุง โครงสร้างกลไกต่าง ๆ เช่นการตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตัดสินใจในปัญหาเฉพาะด้าน การพัฒนาขีดความสามารถและสมรรถนะขององค์กรช่วยงานคณะรัฐมนตรี รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรี

การที่ระบบคณะรัฐมนตรีไทยที่มีลักษณะเฉพาะเช่นนี้ สามารถดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องได้ แสดงให้เห็นว่าระบบเช่นนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของกระแสอำนาจทั้งสองฝ่ายได้ ดังนั้น แม้ว่าลักษณะระบบเช่นนี้จะทำให้ความสามารถในการตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะรัฐมนตรีลดลง แต่การแก้ไขปรับปรุงก็ไม่อาจจะทำได้โดยการแก้ไขที่ระบบหรือรูปแบบการเมือง ทางเลือกในการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบคณะรัฐมนตรีไทยให้เป็น "ระบบ" ที่มีศักยภาพที่แท้จริงจึงได้แก่ การแก้ไขปรับปรุงกลไกภายใน หรือระบบย่อย 3 ระบบ ได้แก่ ก) การปรับปรุงระบบการตัดสินใจ ข) การปรับปรุงระบบโครงสร้างกลไกภายใน ค) การปรับปรุงกลไกช่วยงานคณะรัฐมนตรี อันจะช่วยการแก้ไขปัญหาด้านประสิทธิภาพ ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบายของคณะรัฐมนตรีไทยได้ในระดับหนึ่ง

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ARK FONGSMUT : THAI CABINET SYSTEM. THESIS ADVISOR : PROF. CHAI-ANAN SAMUDAVANIJA, Ph.D. 382 pp.

This thesis aims to study and analyse the development and the special characteristics of the Thai Cabinet as a system which is not only the supreme decision-making organ in Thailand's body politic, but also as an important arena for competition, conflict mediation and compromise between the two main forces of Thai politics, namely the bureaucratic forces and the extrabureaucratic forces.

The study finds that the Thai Cabinet system is one which is shaped by the bureaucratic forces, with the result that the Cabinet does not function primarily as a decision-making body, but performs mainly as an administrative body. However, the growth of extrabureaucratic forces, emanating from social and economic changes taking place in Thailand over the last few decades, enable these extrabureaucratic forces to counterbalance, disagree, compete and compromise with the bureaucratic forces. Thus the Cabinet system also functions as an arena for the interplays between these two forces. The consequence of these interplays is that the Cabinet becomes a system with two special characteristics : the first is dualism of structure and composition, with both the bureaucratic and extrabureaucratic forces having representation in the Cabinet, and with Cabinet decisions being results of interplays between these forces; the second is dualism of functions, with the Cabinet performing functions of both a decision-making and an administrative body.

The study, furthermore, finds that the existence of these two special characteristics of the Thai Cabinet system results in the lack of efficiency in its decision-making performance, with the focus of attention being on the mediation of competing forces and interests in all issues. This inefficiency is made worse by the increase of administrative tasks that the Cabinet is required to deal with, although a number of efforts have been made to improve its efficiency, for example through the formation of Cabinet committees to consider specific problems, through the development of the capabilities and efficiency of all agencies involved in assisting the Cabinet in its functions, and through the promulgation of laws and regulations pertaining the Cabinet's operations.

The study concludes that the very fact that the Thai Cabinet system's existence has been uninterrupted testifies to its ability to respond to the demands of both the bureaucratic and the extrabureaucratic forces. Therefore, although the system is inefficient in its decision-making functions, improvements to the system cannot be brought about by modifications of the Thai political system as a whole. Rather, the best means of improving the Cabinet system is through the modification of the internal mechanisms of three 'subsystems', namely the system of decision-making, the Cabinet structures, and the mechanisms which assist in the Cabinet's operations.

ภาควิชา การปกครอง
 สาขาวิชา การปกครอง
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ข้อแนะนำ คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ, รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.พทุทธิสาธ ชุมพล ประธาน กรรมการและกรรมการสอบ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและความสนับสนุน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก คุณอนันต์ อนันตกุล เลขาธิการคณะกรรมการคุณกวี จันทรแสง ผู้อำนวยการกองประสานนโยบายและแผน คุณภคพล เสงเจริญ ผู้อำนวยการกองการประชุม ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการคณะกรรมการทุกท่าน คุณโสมลิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ รองเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการให้สัมภาษณ์และข้อมูล อันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณชุตติมากรม์ ชาตินฤมาณ คุณสุหัชชา เนตรายน คุณสุปรีย์ สมุทระประภูต คุณศิริพร เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงานที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความสะดวกในการเขียนวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด คุณสิบสกุล บุญยทธิ เพื่อนรักผู้ให้ความช่วยเหลือและคำสนทนา อันเป็นประโยชน์ คุณอุสา ยูบุญยงค์ ที่ช่วยพิมพ์ต้นฉบับวิทยานิพนธ์ด้วยความอดทนอย่างยิ่ง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้มีพระคุณสูงสุดที่ทำให้การผลักดันและสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนตลอดมา

อรรมย์ พองสมุท

12 ตุลาคม 2532

ศูนย์วิทยุโทรพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1-20
สภาพและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมติฐานการศึกษา.....	4
วิธีการศึกษา.....	4
ขอบข่ายการศึกษา.....	5
นิยามความหมายศัพท์สำคัญ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	6
2 วิวัฒนาการระบบคณะรัฐมนตรีไทย : ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ก่อนคณะรัฐมนตรีในระบบรัฐสภา.....	21-54
- การปฏิรูปการปกครองรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	26
สภาการแผ่นดิน พ.ศ. 2435.....	31
สภาการแผ่นดิน พ.ศ. 2437.....	33
รูปแบบการปกครองรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	35
- อภิรัฐมนตรีสภา พ.ศ.2468.....	38
สรุป.....	53

บทที่		หน้า
3	คณะรัฐมนตรีในระบอบรัฐสภา (พ.ศ.2475-2521).....	55-128
	- คณะกรรมการราษฎร : คณะรัฐมนตรีชุดแรกในระบอบรัฐสภา.....	57
	- คณะรัฐมนตรีภายใต้รัฐธรรมนูญอำมาตยาธิปไตย.....	61
	ที่มาของคณะรัฐมนตรี.....	62
	องค์ประกอบของคณะรัฐมนตรี.....	63
	การปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรี.....	66
	- คณะรัฐมนตรีรัฐบาลพันเอกหลวงพิบูลสงคราม.....	72
	- คณะรัฐมนตรีรัฐบาลพลเรือน.....	78
	- คณะรัฐมนตรีสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม.....	81
	- คณะรัฐมนตรีสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม สมัยที่ 2.....	86
	ระบบคณะรัฐมนตรีภายหลังการปฏิวัติ พ.ศ.2500.....	90
	- ระบบคณะรัฐมนตรี พ็อบซุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ.....	93
	- ระบบคณะรัฐมนตรี สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร.....	99
	- ระบบคณะรัฐมนตรีภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย พ.ศ. 2517 ถึงรัฐธรรมนูญกึ่งประชาธิปไตย พ.ศ.2521.....	106
	สรุป.....	114
4	ทวิภาวะของระบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	129-183
	- ทวิภาวะของคณะรัฐมนตรี : ตามกติกากาทางการเมือง.....	133
	- ทวิภาวะของคณะรัฐมนตรี : ในแง่องค์ประกอบคณะรัฐมนตรี.....	136
	- ทวิภาวะของนายกรัฐมนตรี.....	171
	- ทวิภาวะของคณะรัฐมนตรี : ผลกระทบต่อการกำหนดนโยบาย.....	178
	สรุป.....	180

บทที่		หน้า
5	ทวิภาวะของระบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	184-257
	- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กลไกช่วยอำนวยความสะดวก ในการตัดสินใจเชิงบริหาร.....	185
	- อานาจหน้าที่ของสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในกระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี.....	187
	- กระบวนการปฏิบัติงานของสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี.....	198
	- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ เสนอ เรื่องต่อ คณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531.....	222
	- ระบบการตัดสินใจเชิงนโยบาย.....	237
	คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่าย เศรษฐกิจ (รศก.).....	240
	- อานาจหน้าที่.....	240
	- องค์ประกอบ.....	241
	- การปฏิบัติงานของรัฐมนตรีฝ่าย เศรษฐกิจ กับ กระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย.....	242
	- กระบวนการปฏิบัติงาน.....	243
	คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายสังคม.....	246
	- อานาจหน้าที่.....	247
	- องค์ประกอบ.....	247
	- กระบวนการปฏิบัติงาน.....	248
	สรุป.....	255
6	บทสรุป - แนวโน้ม - ข้อ เสนอแนะของระบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	258-287
	- ปัจจัยที่หล่อหลอมลักษณะระบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	268
	- แนวโน้มระบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	275
	- ทางเลือกและข้อ เสนอแนะของระบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	278

	หน้า
บรรณานุกรม.....	288
ภาคผนวก.....	
ก. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่อง ต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531.....	295
ข. รายนามคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่เริ่มใช้รัฐธรรมนูญ.....	305
ประวัติการศึกษา.....	382

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนข้าราชการที่ถูกคัดเลือกคราวตุลยภาพ ระหว่างวันที่ 13 เมษายน 2469 - 28 พฤศจิกายน 2472.....	52
2.	รายชื่อหัวหน้าคณะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.2475-2490.....	82
3.	ธุรกิจในเครือพรรคกิจสังคม.....	140
4.	ธุรกิจในเครือพรรคชาติไทย.....	145
5.	ธุรกิจในเครือพรรคประชาธิปัตย์.....	150
6.	ธุรกิจในเครือพรรคประชากรไทย.....	156
7.	ธุรกิจในเครือพรรคราษฎร.....	163
8.	ภูมิหลังของคณะรัฐมนตรีในช่วงรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521.....	166
9.	จำนวนนักธุรกิจชั้นนำในคณะรัฐมนตรี.....	168
10.	เปรียบเทียบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในของ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. 2518 กับ พ.ศ. 2529.....	197
11.	สถิติ เรื่องที่ เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและทราบของ กองต่าง ๆ ประจำปี 2529.....	211
12.	สรุปผลการประชุมของคณะรัฐมนตรีในรอบปี พ.ศ. 2529 : แยกตามเรื่อง.....	212
13.	สถิติ เรื่องที่ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและทราบของกองต่าง ๆ ประจำปี 2530.....	213
14.	สรุปผลการประชุมของคณะรัฐมนตรีในรอบปี พ.ศ.2530 : แยกตามกระทรวง.....	214

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1.	ทวิภาวะทางการเมือง.....	19
2.	การแบ่งการปกครองสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ.....	25
3.	กระบวนการพระราชวินิจฉัยตัดสินพระทัยสั่งการ เรื่องนโยบาย.....	40
4.	กระบวนการพระราชวินิจฉัยตัดสินพระทัยสั่งการ เรื่อง ที่มีความสำคัญน้อย.....	41
5.	กระบวนการพระราชวินิจฉัยตัดสินพระทัยสั่งการ เรื่อง ที่มีความสำคัญน้อยที่สุด.....	42
6.	การพิจารณาการกำหนดนโยบายด้านงบประมาณ.....	43
7.	การแบ่งกระทรวงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	49
8.	การทำงานของระบบในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์.....	54
9.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ 10 ธันวาคม 2475.....	63
10.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ 9 พฤษภาคม 2489.....	79
11.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ 9 พฤศจิกายน 2490.....	83
12.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495.....	88
13.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502.....	96
14.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ 20 มิถุนายน 2511.....	100
15.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515.....	102
16.	ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517.....	105
17.	วิวัฒนาการของคณะรัฐมนตรีในระบอบกึ่งประชาธิปไตย.....	125
18.	คณะรัฐมนตรีในกระแสราชการ : ความแตกต่างระหว่าง ฝ่ายพลเรือนกับฝ่ายทหาร.....	126

แผนภาพที่	หน้า
19. คณะรัฐมนตรีในกระแสราชการ : ความแตกต่างระหว่างฝ่าย พลเรือนกับพลเรือน.....	127
20. คณะรัฐมนตรีในกระแสราชการ : ความแตกต่างระหว่าง ฝ่ายทหารด้วยกันเอง.....	127
21. ที่มาของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ 2521.....	135
22. ระดับชั้นความสัมพันธ์ของตัวแทนกระแฝ่ายนอกระบบ ราชการในคณะรัฐมนตรี.....	170
23. ทวิภาวะของตัวนายกรัฐมนตรี.....	172
24. วัฒนาการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.....	186
25. โครงสร้างสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.....	191
26. การแบ่งส่วนราชการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.....	192
27. ความสัมพันธ์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต่อ องค์กระบวนบริหารราชการแผ่นดิน.....	194
28. ค่าโครงการขบวนการของงานของหน่วยงานสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี.....	202
29. แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบและพิจารณา ประจำปี 2523-2528.....	206
30. แสดงปริมาณเรื่องที่เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณา ในปีงบประมาณ 2528.....	207
31. แสดงการเปรียบเทียบปริมาณเรื่องพิจารณาและพิจารณาจร ในปีงบประมาณ 2528.....	208
32. แสดงการเปรียบเทียบเรื่องเพื่อทราบและเพื่อทราบจร ในปีงบประมาณ 2528.....	209
33. จำนวนเรื่องที่บรรจุในวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี ปีงบประมาณ 2529-2530.....	210
34. กระบวนการตัดสินใจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.....	233
35. กระบวนการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรี.....	234

แผนภาพที่		หน้า
36.	รูปแบบคณะรัฐมนตรีไทย.....	263
37.	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะรัฐมนตรีกับสถาบันต่าง ๆ ในระบบการเมืองไทย.....	264
38.	การคานอำนาจที่สมดุลระหว่างฝ่ายราชการกับฝ่ายนอกราชการ.....	271
39.	การคานอำนาจที่ฝ่ายราชการมีน้ำหนักมากกว่าฝ่ายนอกราชการ.....	272
40.	การคานอำนาจที่ฝ่ายนอกราชการมีน้ำหนักมากกว่าฝ่ายราชการ.....	272
41.	ระบบย่อยของคณะรัฐมนตรีไทย.....	281

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย